

UV 3/2005

Hollanti torjui EU:n perustuslain heti Ranskan jälkeen ja vielä selvemmin numeroin.

Ei kuitenkaan voida sanoa, että hollantilaiset olisivat peesanneet ranskalaisia.

Mielipidetutkimukset ennakoivat EI:tä useiden kuukausien ajan. Ilmeisesti hollantilaiset olisivat äänestäneet EI ilman Ranskaakin.

Puolueet ja media KYLLÄ-puolella

Koko Hollannin poliittinen eliitti pääministeri Jan Peter Balkenenden johtaman keskusta-oikeistolaisen hallituksen ja median myötävaikutuksella oli EU:n perustuslain hyväksymisen puolella. Aktiivisimmin olivat KYLLÄ-puolella liikkeellä demarit - ja kansaa vastaan sielläkin.

Merkittävistä puolueista vain Euroopan vasemmistoperheeseen (GUE/NGL) kuuluva sosialistinen puolue (SP) oli perustuslakia vastaan.

Sen puheenjohtaja Jan Marijnissen nousi EI-puolen johtohahmoihin. Hän vetosi julkisesti maanmiehiinsä: ” Eikö meidän pitäisi tavoitella Eurooppaa, jossa on ihminen etusijalla eikä euro? Vastaus on, että pitäisi, ja samaa mieltä ovat lukuisat maanmiehemme. Meidän on tavoiteltava lisää yhteistyötä Euroopan maiden kesken, mutta ei sellaisen esityslistan mukaan, jonka ovat sanelleet suuret maat ja suuret yritykset ja niiden tuhannet Brysselin lobbarit. ”

Puolueiden kannatusta mittaavissa mielipidetutkimuksissa vasemmistopuolueen kannatus on

liki kaksinkertaistunut ja on jo suurempi kuin vasemmistoliitolla Suomessa.

Pelottelukampanja

Hollannissa KYLLÄ-puoli kävi pelottelukampanjaa. Uhkailtiin ja suostuteltiin. Viime vaiheessa yritettiin saada ihmiset jäämään kotiin äänestämisen sijasta: ” Jos ette tiedä tarpeeksi, älkää menkö äänestämään! ”

Taustalla oli se, että KYLLÄ-puolen puolueet sanoivat kunnioittavansa neuvoa antavan äänestyksen tulosta vain, jos EI-ääniä on yli 60 %. Muun muassa palveludirektiivin isä entinen EU-komissaari Frits Bolkenstein, jota on paljon kiittäminen Ranskan EI:stä, patisteli ihmisiä jäämään kotiin. Sillä tavalla haluttiin kansanäänestyksestä, jossa eliitti oli kärsivä tappion, tehdä epäedustava. Hoettiin, että kansanäänestyksellä oli merkitystä vain, jos äänestysprosentti on yli 30 %, ja toimittiin sen puolesta että se olisi rajan alle.

Äänestysprosentti oli yli 60 %.

Toisaalla maan hallitus teki kuitenkin vahvaa europropagandaa.

Perustuslakiesityksen vastustajat nostivat Haagissa kanteen Hollannin valtiota vastaan väärästä kansanäänestysrahoituksesta. Sen ohella, että Bryssel rahoitti EU:n rahoista KYLLÄ-kampanjaa, Hollannin hallitus käytti samaan tarkoitukseen 3,5 miljoonaa euroa. EI-puoli piti yksipuolista rahoitusta laittomana. Sen mukaan vain miljoona euroa oli lain mukaan hallituksen vapaasti käytettävissä ja loppu piti jakaa tasan KYLLÄ- ja EI-puolten kesken.

Toisaalta EI-puolella ei ollut poliittista syytä valittaa.

Yhdessä viimeisimmistä mielipidetutkimuksista, jossa 60 % ilmoitti äänestävänsä EI, 59 % heistä sanoi hallituksen kampanjoinnin KYLLÄ:n puolesta kääntäneen heidät EI:n kannalle.

Lehtisitaatin mukaan esimerkiksi 50-vuotias yrittäjä Foort van den Donker Lelystadista oli sanonut, että ”mitä enemmän pääministeri yrittää saada minut sanomaan kyllä, sitä enemmän olen taipuvainen sanomaan ei”. Eläkeläinen Jan Weber samasta kaupungista taas oli todennut, että ”hallitus ei ole koskaan kysynyt meidän mielipidettämme ennakolta, ja nyt me aiomme sanoa, mitä mieltä me olemme”.

Euro nosti hintoja

Kaikilla hollantilaisilla ei ollut sama syy äänestää EI (niin kuin ei ranskalaisillakaan).

Yksi keskeisiä syitä oli tunne siitä, että hollantilaiset olivat liian suuria nettomaksajia EU:n budjettiin. Protestoitiin sellaista laajentumista vastaan, josta ei ollut kysytty kansalaisten mielipidettä ja jonka koettiin tulevan maksuun hollantilaisille.

Euroon siirtyminen oli vienyt hollantilaisilta oman rahan, johon yllättävän monet olivat kiintyneet. Koettiin, että siinä yhteydessä olivat hinnat nousseet, ja luuloa vahvistivat tutkimukset, joiden mukaan Hollannin raha oli kiinnitetty euroon alihintaan. Perustuslaki symbolisoi hollantilaisille ”väärää” rahaa.

Monet pienyrittäjät kokivat EU:sta tulevan byrokratian ahdistavaksi. Koettiin, että sieltä sataa aina vain uusia direktiivejä ja määräyksiä. Koettiin, että kaikkea säännellään liian tarkasti.

EU:n koettiin kasvaneen yli rajojensa. Laajenemisen jatkumiselle oli pantava piste. Koettiin, että yhteinen pakolais- ja turvapaikkapolitiikka (eli yhteinen vapaus-, turvallisuus- ja oikeusalue) toisi Hollantiin vielä lisää uusia maahanmuuttajia, joiden määrä monien hollanilaisten mielestä oli jo ennestäänkin liian suuri. Pelättiin halpatyövoiman maihinnousua uusista jäsenmaista ja tulevaisuudessa myös Turkista.

Kristillisissä piireissä oltiin pahoillaan siitä, että Jumala oli jäänyt kirjaamatta perustuslakiin EU:n arvojen perustana.

Euroviisut vahvisti EI-puolen asemaa!

Kansanäänestyksiin liittyy paljon kansanpsykologiaa.

Kun Viro voitti Eurovision laulukilpailun vuonna 2003, EU:n kannatus hypähti rajusti ylös ennen Viron kansanäänestystä jäsenyydestä. Siihen saakka Virossa oli puolet kansasta kuulunut euroepäilijöihin.

Kun Hollanti ei kansanäänestyksen alla toukokuussa menestynyt kyseisessä kilpailussa, sekin vaikutti kansanäänestyksen lopputulokseen: 70 % hollantilaista katsoi Euroopan valta- ja voimasuhteiden muuttuneen Itä-Euroopan hyväksi, koska itäeurooppalaisilla mailla oli tässä laulukilpailussa selvä ylliedustus.

EU:n poliittinen eliitti sanoo, että kansalaiset eivät kansanäänestyksessä äänestä perustuslaista vaan ihan muista asioista. Siksi kansanäänestyksiä ei olisi pitänyt järjestää.

On kuitenkin maita, joissa on demokraattinen perinne. EU:ssa ei ole sellaista perinnettä.